

סדר עבודת היום במקדש

חרב יהודה קרויזר

בהוצאת ישיבת "הרעיון היהודי"
רח' שמריה 11 ת.ד 6918 ירושלים.
טל': 02-5823540

הקדמה

כהקדמה ראיתי לנכון להביא מדבריו של "החפץ חיים" בדבר חשיבות הלימוד והעיסוק בענייני המקדש והקורבנות, וזה לשונו:

"אחי, עלינו להכין את עצמנו בכל מה שאפשר בידיעת הקודש והמקדש, ובפרט הכוהנים והלוויים עליהם המצווה והחובה הזאת ביתר שאת שהם הם יהיו הנתבעים הראשונים מדוע לא הכינו את עצמם לעבודת הקורבנות, וגם הישראלים תלמידי החכמים צריכים לדעת דיני הקורבנות, כדי שיהיה לכוהנים ממי לשאול את דיני הקודש והמקדש, כמו שהיו מלפנים אצל הסנהדרין יושבי לשכת הגזית. היוצא מדברינו, שחובה עלינו להכין את עצמנו בלימוד דיני הקודש והמקדש וענייני הקורבנות".

בחוברת זו היוצאת לאור קריאתו של "החפץ חיים" מרוכזות הלכות סדר היום הקבוע במקדש החל מהשמירה בלילה ועד הקרבת קורבן תמיד של בין הערביים.

נתחזק כולנו באמונה ובטחון בה', וללא מורא ופחד נתחיל בימים אלה בהכנות מעשיות לחידוש עבודת הקורבנות ונחדש ימינו כימי עולם וכשנים קדמוניות.

המצווה

המצווה	א ^א מצוות עשה מהתורה על הכוהנים והלויים לשמור על המקדש, אם ביטלו את השמירה עברו בלא תעשה.
מטרת השמירה	ב ^ב שומרים על המקדש משום כבוד המקום ולא כהגנה מפי אויבים וגנבים.
זמן השמירה	ג ^ג שומרים כל הלילה.
מקום השמירה	ד ^ד הכוהנים שומרים בשלשה מקומות והלויים בעשרים ואחד מקומות.

שמירת הכוהנים

מקום השמירה	א ^א הכוהנים שומרים : בבית אבטינס, בבית הניצוץ ובבית המוקד. בית אבטינס ובית הניצוץ הם חדרים בקומה עליונה.
-------------	---

א^א במדבר ג לח, יח ב-ה, רמב"ם בית הבחירה פ"ח ה"א-ג.
ב^ב ספרי זוטא פרשת קרח על הפסוק "וזר לא יקרב" במדבר יח ד, ילקוט שמעוני סוף רמז תשנב, רמב"ם שם פ"ח ה"א.
ג^ג רמב"ם שם פ"ח ה"ב, ר"ש מידות פ"א מ"א, רע"ב שם, רמב"ן בפירושו לבמדבר א נג, תוס' יומא י: ד"ה רבנן, לשיטת הרא"ש הראב"ד והמפרש בתמיד כז. שומרים ביום ובלילה.
ד^דתמיד פ"א מ"א, מידות פ"א מ"א, רמב"ם שם פ"ח ה"ד.
א^א תמיד פ"א מ"א, רמב"ם שם פ"ח ה"ה.

מי שומר
כבבית אבטינס ובבית הניצוץ שומרים כוהנים מבית אב שלא עובד למחרת, בבית המוקד שומרים כוהנים מבית אב שהגיע זמנו לעבוד למחרת, השומרים הם כוהנים צעירים מעל גיל עשרים.

כיצד שומרים
ג' השומר עומד בזמן השמירה, שומר שהתעייף יכול לשבת.

סדר השמירה
ה' כוהנים השומרים לא צריכים להיות ערים כל הלילה, אלא כוהן אחד ער והשאר ישנים ומתחלפים ביניהם.

כיצד ישנים
ה' כוהנים הישנים, ישנים על הרצפה כשהם לבושים בגדי חול, בגדי הכהונה שלהם מקופלים ומונחים ליד ראשיהם.

כוהן שנטמא
כוהן שנטמא בלילה בטומאת קרי יורד מהלשכה הצפונית מערבית של בית המוקד דרך מחילה שתחת המקדש אל בית הטבילה, מתפנה בבית הכיסא, טובל, מתנגב, וחוזר לבית המוקד.
בבוקר, כשנפתחים שערי העזרה הוא יוצא מחוץ לעזרה.

^ב תמיד כז, לקוטי הלכות לתמיד שם, זבח תודה שם, המפרש בתמיד פירש שהרובים הם כוהנים מתחת לגיל שלש עשרה ופרחי כהונה הם מעל גיל שלש עשרה, המשנה למלך בה"ב פ"ח ה"ה פירש שהרובים הם מתחת לגיל עשרים ופרחי כהונה הם מעל גיל עשרים, רמב"ם שם פ"ח ה"ה

^ג תמיד כז.
^ד פסקי תוס' בתחילת מסכת תמיד, משנה למלך בה"ב פ"ח ה"ו, עין בערוך השולחן סימן טו סעיף ה שדיק מלשון הרמב"ם שם פ"ח ה"ד שבכל מקום שמירה היו עשרה שומרים, מדברי המפרש והרא"ש לתמיד כז. משמע שהיה רק שומר אחד.

^ה תמיד פ"א מ"א, יומא סט, רמב"ם שם פ"ח ה"ו.

^ו תמיד כה, רמב"ם שם פ"ח ה"ז.

שמירת הלויים

^אהלויים שומרים : בחמשת שערי הר הבית,
בארבע הפינות הפנימיות של הר הבית,
בארבע הפינות החיצוניות של העזרה,
מחוץ לחמשת שערי העזרה,
בלשכת הקורבן,
בלשכת הפרוכת,
מאחורי קודש הקודשים.

מקום
השמירה

^בהלויים השומרים לא צריכים להיות ערים כל הלילה אלא לוי
אחד ער והשאר ישנים ומתחלפים ביניהם.

סדר
השמירה

^גהשומר עומד בזמן השמירה, שומר שהתעייף יכול לשבת.

כיצד
שומרים

הממונה על השומרים

^אממנים כוהן שיהיה אחראי על השומרים, תפקידו לבדוק בכל
לילה שהשומרים לא ישנים. הממונה רשאי להעניש שומר
שנרדם בזמן השמירה.

הממונה

^א מידות פ"א מ"א, רמב"ם שם פ"ח ה"ח.
^ב משנה למלך בה"ב פ"ח ה"ו.
^ג תמיד כז.

^א מידות פ"א מ"ב, תמיד כז. רמב"ם שם פ"ח ה"י, עין במשנה למלך שם
שהביא את דברי רע"ב בשקלים פ"ה מ"א שהענישו גם את הכוהנים ואת
דברי התו"יט במידות פ"א מ"ב שהענישו רק את הלויים, מהרמב"ם בהלכות
בה"ב פ"ח ה"י וכלי המקדש פ"ז ה"ד משמע כדעת התו"יט שהענישו רק את
הלויים.

^א תמיד כז, רמב"ם תמידין ומוספין פ"ב ה"יב.

הפּים – ההגּרלה

השכמה	א ^ה הכּוהנים שרוצים להשתתף בהגּרלה של תרומת הדשן משכמים לפני עלות השחר, לפני שבא הממונה על ההגּרלות, טובלים, ולובשים בגדי כהונה הראויים להרמת הדשן.
בגדי הרמת הדשן	ב ^ב בגדי כהונה שלובש הכּוהן להרמת הדשן צריכים להיות פשוטים מבגדי כהונה הרגילים לפי שאין דרך ארץ שימזוג כוס לרבו בבגדים שבישל בהם קדרה לרבו.
הממונה	ג ^ג אחרי שהכּוהנים הכינו עצמם בטבילה ולבישת בגדים הם מחכים לבואו של הממונה על ההגּרלות, הממונה מגיע זמן מועט לפני עלות השחר.
הגעת הממונה	ד ^ד סמוך לעלות השחר מגיע הממונה על ההגּרלות, הוא דופק על שערי בית המוקד, הכּוהנים פותחים לו, והוא אומר להם: כל מי שטבל יבוא להשתתף בהגּרלה כדי לזכות בעבודת תרומת הדשן.
מקום ההגּרלה	ה ^ה ההגּרלה נעשית בבית המוקד בחציו הבנוי בקודש.

^ב יומא יב: , כג: , רמב"ם שם פ"ב ה"י, כסף משנה שם.
^ג תמיד כו., יומא כ: , לקוטי הלכות לתמיד, תורת הקודשים ס"ק ח-ט, רמב"ם בית הבחירה פ"ח ה"יא.
^ד תמיד כו., כח., רמב"ם בית הבחירה פ"ח ה"יא, תמידין ומוספין פ"ו ה"א, עיין במקורות לסעיף ה.
^ה לקוטי הלכות לתמיד ד. תורת קודשים שם סק"י, כך מוכח מתמיד פ"א מ"ב וכך כתב הרא"ש, לדעת הרמב"ם קודם בודקים את העזרה ואח"כ

הכוהנים עומדים בעגול ומחליטים על מספר שיהיה גדול ממספר הכוהנים המשתתפים בהגרלה, הממונה אומר להם להצביע, הכוהנים מצביעים באצבע אחת ובלכד שלא תהיה האגודל, הממונה נוטל את המצנפת מעל ראשו של אחד מהם ומחזירה וממנו מתחילים למנות את האצבעות, הכוהן שבו הסתים המניין הוא הזוכה בתרומת הדשן.

ההגרלה

בדיקת העזרה

^אאחרי ההגרלה נוטל הממונה את מפתחות העזרה שהיו שמורים כל הלילה בבית המוקד ופותח את השער הקטן שבין בית המוקד לעזרה.

פתיחת
העזרה

^בהממונה נכנס לעזרה ואחריו הכוהנים, הם מתחלקים לשתי קבוצות, קבוצה אחת הולכת למזרח וקבוצה שנייה הולכת למערב והם בודקים את כל העזרה כדי לראות אם כלי המקדש עומדים על מקומם.

בדיקת
העזרה

^גבסיום הבדיקה שתי הקבוצות נפגשות בלשכת עושי החביתין. כל קבוצה אומרת לשנייה שהכל עומד במקומו ולא חסר דבר, ומעמידים שם את עושי החביתין לחמם מים לעשיית החביתין.

סיום
הבדיקה

עושים את ההגרלה בלשכת הגזית, רמב"ם תמידין ומוספין פ"ד ה"א, בית הבחירה פ"ח הי"א.

¹ יומא כב., כד:-כה., לקוטי הלכות לתמיד ד. תורת הקודשים שם, רמב"ם תמידין ומוספין פ"ד ה"א, ג-ד, עין בלחם משנה שם.

^א תמיד כח., רמב"ם בה"ב פ"ח הי"א.

תרומת הדשן

הזמן	^א בכל יום תורמים את הדשן משיעלה עמוד השחר, ביום כיפור תורמים מחצות הלילה וברגלים מתחילת השליש האמצעי של הלילה.
אזהרה	^ב לפני שהכוהן שזכה בתרומת הדשן הולך לעשות את עבודתו מזהירים אותו שלא ישכח לקדש ידיו ורגליו לפני שהוא נוגע במחתה.
הליכה	^ג הכוהן הולך לבד עד שמגיע לכיור.
מצות הקידוש	^ד מצוות עשה על כל כוהן שבא לעבוד שיקדש ידיו ורגליו מהכיור. כוהן שעבד ולא קידש ידיו ורגליו חייב מיתה בידי שמים ועבודתו פסולה.
כיצד מקדשים	^ה הכוהן פותח את הברז, מניח את ידו הימנית על גבי רגלו הימנית וידו השמאלית על גבי רגלו השמאלית. הקידוש צריך לעשות בעמידה ולא בשיבה ולכן הכוהן צריך להתכופף בזמן הקידוש כדי שיוכל להניח את כפות ידיו על כפות רגליו.
מקום הקידוש	^ו הכוהן מקדש את כף ידו עד המרפק ואת כף רגלו עד הקרסול.

^א יומא כ., כ.; רמב"ם תמידין ומוספין פ"ב ה"יא.

^ב תמיד כח., רמב"ם שם פ"ב ה"יב.

^ד שמות ל יט-כ., רמב"ם ביאת המקדש פ"ה ה"א-ב.

^ה זבחים יט.; רמב"ם שם פ"ה ה"יז.

^ו חולין קו.; לקוטי הלכות לזבחים יט.; זבח תודה שם ד"ה ובמקדש.

ז' כל חציצה החוצצת בטבילה חוצצת בקידוש ידיים ורגליים.	חציצה
ח"א אחרי שהכוהן קידש ידיו ורגליו הוא לוקח את מחתת הכסף. המחתה מונחת בקרן זווית שבין הכבש למזבח במערבו של הכבש.	המחתה
ט'הכוהן עולה עם המחתה לראש המזבח, בראש המזבח הוא מפנה את הגחלים לצדדים וחותה מלא המחתה מהגחלים שנתאלו מאברי העולה שבמרכז האש. כמות הגחלים במחתה לא פחות ממלא קומצו של הכוהן.	החיתוי
ז' אחרי שהכוהן חתה הוא יורד מהמזבח, כאשר הוא מגיע לרצפת העזרה הוא פונה לצד צפון והולך למזרחו של הכבש עד למרחק של עשר אמות.	ירידה מהמזבח
א"במרחק של עשר אמות מדרום הכבש ושלושה טפחים ממזרח הכבש הכוהן שופך בנחת את הגחלים מהמחתה על הרצפה ואוסף אותם לערמה.	הנחת הגחלים

ז' חולין קו; רמב"ם שם פ"ה הט"ז.

ח' תמיד כח.-כח; רמב"ם תמידין ומוספין פ"ב הי"ב.

ט' תמיד כח; תורת כו

הנים פרשת צו, רמב"ם שם פ"ב הי"ב, יומא כד. ועין במל"מ שם שתמה מדוע הרמב"ם השמיט דין זה, לקוטי הלכות לתמיד כח.:

י"א תמיד כח; רמב"ם שם פ"ב הי"ב.

הורדת הדשן

קידוש	א אחרי שהכוהן שתרם את הדשן ירד מהמזבח רצים הכוהנים לכיור ומקדשים ידיהם ורגליהם.
עליה	ב אחרי הקידוש נוטלים הכוהנים יעים ומזלגות ועולים אתם לראש המזבח.
סידור האברים	ג בראש המזבח, הכוהנים מזיזים לצידי המזבח בעזרת המזלגות את אברי העולות ואמורי הקורבנות שלא נתאכלו כל הלילה. אם הצדדים לא מספיקים מסדרים אותם על הכבש כנגד הסוכב של המזבח.
התפוח	ד אחרי שהכוהנים סלקו לצדדים את האברים שלא נתאכלו הם גורפים את האפר ומעלים אותו על גבי התפוח. התפוח הוא ערמה גדולה של אפר הנמצא במרכז המזבח.
דשון המזבח	ה הכוהנים גורפים דשן מהתפוח לתוך כלי גדול הנקרא פסכתר. הכלי מכיל חמש עשרה סאין. סאה = 8,294 סמ"ק לר"ח נאה. 14,333 סמ"ק לחזו"א.
הורדת הדשן	ו את הפסכתר המלא בדשן מורידים מהמזבח. לפסכתר שתי שרשראות, אחת שהכוהן מושך בה להורידה למטה ואחת שהכוהן אווז בה מלמעלה כדי שלא תתגלגל ותרד במהרה.

א תמיד כח, רמב"ם תמידין ומוספין פ"ב ה"יג.

ב תמיד כח, רמב"ם שם פ"ב ה"יג.

ג תמיד כח, רמב"ם שם פ"ב ה"יג.

ד תמיד כח, רמב"ם שם פ"ב ה"יג.

ה תמיד כח, רמב"ם שם פ"ב ה"יג.

ו תמיד כח, לקוטי הלכות שם תורת הקדשים ס"קא.

הוצאת
הדשו

א'הכוהנים מעבירים את הדשן מתוך הפסכת לתוך כלים אחרים ומוציאים אותו מחוץ לעיר למקום הנקרא בית הדשן, שם מניחים אותו בנחת במקום אחד, במקום שאין מנשבות בו רוחות חזקות ובעלי חיים לא מסתובבים שם. עבודה זו נעשית ללא הגרלה.

ברגלים

ב'בשלושת הרגלים לא מורידים את הדשן מהמזבח מפני שהוא נוי למזבח, שיראה שהקריבו עליו הרבה קורבנות.

סידור המערכות

הכוהן
המסדר

א'הכוהן שזכה בתרומת הדשן זכה גם בסידור המערכה.

העלאת
העצים

ב'אחרי שהסירו את האפר מעל המזבח ונשאר מקום המערכה פנוי, התחיל הכוהן שזכה בתרומת הדשן יחד עם כוהנים נוספים להעלות עצים למזבח כדי לסדר את המערכות.

העצים

ג'עצי המערכה צריכים להיות חדשים שלא השתמשו בהם ושלא יהיו בהם תולעים. עץ שנמצא בו תולעת, אם העץ לח הוא פסול למזבח, ואם העץ יבש גוררים את מקום התולעת והעץ כשר.

א' תמיד כח, ; רמב"ם שם פ"ב הי"ד-טו.

ב' תמיד כח, ; רמב"ם שם פ"ב הי"ג.

א' יומא כב, כז, ; כח, ; רמב"ם תמידין ומוספין פ"ד הי"ה.

ב' תמיד כט, ; רמב"ם שם פ"ב הי"ב, פ"ו הי"א.

ג' מנחות כב, ; זבחים קטז, ; מידות פ"ב מ"ה, מנחות פה, ; רמב"ם אסורי מזבח פ"ו הי"ב, פ"ז הי"ג.

<p>י^ד כל העצים כשרים למערכה אבל לא מביאים עצי זית וגפן משום ישוב ארץ ישראל, אלא מביאים ענפים מעצי תאנה שאינם נותנים פירות ומעצי אגוז ושמן (אורן ירושלים), שהם דולקים יפה ואינם מעלים עשן.</p>	<p>סוגי העצים</p>
<p>ה^ה הכוהן שזכה בתרומת הדשן מסדר את המערכה הגדולה במזרח המזבח לפני התפוח.</p>	<p>מקום המערכה</p>
<p>י^ה הכוהן לוקח גזר עץ ומניחו במזרח, גזר עץ שני מניחו במערב, גזר עץ שלישי מניחו בצפון וגזר עץ רביעי מניחו במערב. על ריבוע זה עושה הכוהן כמה ריבועים, ריבוע על גבי ריבוע. את המערכה מקרבים לתפוח כל שאפשר עד שיהיו ראשי גזרי העץ הפנימיים נוגעים בתפוח. משאירים רווח בין גזרי העץ.</p>	<p>סידור המערכה הגדולה</p>
<p>א^א אחרי סידור המערכה הגדולה הכוהן חוזר ובורר עצי תאנה יפים ומסדר את המערכה השנייה של הקטורת, ממערכה זו נוטלים גחלי אש למזבח הפנימי שבהיכל להקטיר עליו קטורת.</p>	<p>סידור המערכה</p>
<p>מ^מ מקום המערכה השנייה כנגד קרן מערבית דרומית משוכה מהקרן כלפי צפון ארבע אמות.</p>	<p>מקום המערכה</p>
<p>ט^ט למערכה השנייה נותנים עצים כשיעור שיהיו נעשים מהם חמש סאין של גחלים שהם כששים וחמשה ליטר.</p>	<p>כמות העצים</p>

^ד תמיד כט., כט.; רמב"ם אסורי מזבח פ"ז ה"ג, פליקס – הצומח והחי במשנה.

^ה תמיד כט., ל., רמב"ם תמידין ומוספין פ"ב ה"ז.

^ו תמיד כט., רמב"ם שם פ"ב ה"ז.

^ז תמיד כט., זבחים נח., רמב"ם שם פ"ב ה"ח.

^ח תמיד כט., רמב"ם שם פ"ב ה"ח.

^ט תמיד כט., רמב"ם שם פ"ב ה"ח.

בשבת נותנים עצים כשיעור שיהיו נעשים מהם שמונה סאין של גחלים כדי שיהיו מקטירים עליהם את שני בזיכי הלבונה של לחם הפנים.

אחרי סידור שתי המערכות מסדרים את המערכה השלישית לקיום האש, מערכה זו אפשר לעשותה בכל מקום במזבח.

מערכה
שלישית

אחרי סידור המערכות לוקחים הכוהנים במזלגות את האברים שלא נתאלו מאתמול, ושאחרי הרמת הדשן הונחו בצידי המזבח, ומחזירים אותם לצידי המערכה הגדולה כדי שישרפו שם.

החזרת
האברים

הכוהן לוקח אש ממדורת בית המוקד ומדליק את המערכה השלישית, וממנה מדליקים את העצים הדקים שבמערכה הגדולה ושבמערכת הקטורת.

הדלקת
האש

אחרי שהציתו את האש במערכה הגדולה לוקח הכוהן שזכה בתרומת הדשן שני עצים, אורכו של כל אחד מהם אמה ורוחבו אמה ועוביו כעובי מידת סאה כשהיא מלאה וגדושה. את שני העצים שם הכוהן מעל עצי המערכה, אחד מצד זה ואחד מצד זה לרוחב המערכה.

העלאת
גזרי העץ

^י יומא מה, רמב"ם שם פ"ב ה"ד-ה, ט.

^{יא} יומא מה, תמיד כט, רמב"ם שם פ"ב ה"ה.

^{יב} המפרש לתמיד כה, תמיד פ"ב מ"ה, רמב"ם שם פ"ב ה"ט.

^{יג} יומא כו-כז, זבחים סב, רמב"ם אסורי מזבח פ"ז ה"ג, תמידין ומוספין פ"ב ה"ב-ג, המל"מ בהלכות תמידין ומוספין פ"ב ה"ב הביא בשם הירושלמי שקודם הציתו את האש ואח"כ הביאו את העצים.

הפּים השני

^אאחרי העלאת שני גזרי העצים, באים הממונה עם הכוהנים ללשכת הגזית כדי לערוך את ההגרלה השנייה, בהגרלה זו זוכים שלשה עשר כוהנים. סדר ההגרלה מבואר לעיל.

ההגרלה
השנייה

^בהראשון שזכה בהגרלה שוחט את התמיד של שחר, השני העומד בצדו מקבל את דם התמיד וזורקו, השלישי מדשן את המזבח הפנימי, הרביעי מדשן את המנורה ומטיב את הנרות, החמישי מעלה לכבש המזבח את ראש התמיד ורגלו הימנית, השישי מעלה את שתי הרגליים הקדמיות, השביעי מעלה את העוקץ והרגל השמאלית, השמיני מעלה את החזה והגרה, התשיעי מעלה את שתי הדפנות, העשירי מעלה את הקרביים, האחד עשר מעלה את סולת הנסכים, השניים עשר מעלה את החביתין, השלשה עשר מעלה את היין לנסכים.

סדר
הזכיה

סדר הקרבת קורבן התמיד

^אאחרי ההגרלה השנייה הממונה אומר לכוהנים שיצאו למקום גבוה שבמקדש ויראו אם הגיע זמן השחיטה, שהוא עלות השחר. כשהגיע הזמן הרואה אומר לממונה: האיר פני כל המזרח, חוזר הממונה ושואל: האם כבר הגיע האור עד חברון? והרואה עונה כן.

ראית
השחר

^א תמיד פ"ג מ"א, מהרמב"ם בהלכות תמידין ומוספין פ"ו ה"א משמע שהפסח הראשון והשני היו נעשים יחד זה אחר זה.

^ב תמיד פ"ג מ"א, רמב"ם תמידין ומוספין פ"ד ה"ו.

^א יומא כח, תמיד ל, רמב"ם תמידין ומוספין פ"א ה"ב.

<p>הכוחנים נכנסים ללשכת הכלים ומוציאים משם תשעים ושלושה כלי כסף וזהב, את הכלים מניחים על השולחן העומד בצדו המערבי של כבש המזבח.</p>	<p>הוצאת הכלים</p>
<p>מביאים טלה מלשכת הטלאים.</p>	<p>הבאת הטלה</p>
<p>בודקים את הטלה שאין בו מום בנוסף לבדיקות שהוא נבדק במשך ארבעה ימים לפני ההקרבה.</p>	<p>בדיקת הטלה</p>
<p>משקים את הטלה מים בכוס של זהב כדי שיהיה נוח להפשיט את עורו.</p>	<p>השקאת הטלה</p>
<p>הכוהן שזכה בשחיטת התמיד לוקח את הטלה למקום השחיטה בצפון המזבח, אחריו הולכים הכוהנים שזכו בהעלאת האברים למזבח. במקום השחיטה הם מחכים עד שיפתחו את השער הגדול שבהיכל.</p>	<p>הבאת הטלה</p>
<p>תמיד של שחר נשחט על יד הזווית הצפונית מערבית של המזבח על טבעת שניה.</p>	<p>מקום השחיטה</p>
<p>את צוואר הטלה הכניסו בטבעת, הכוהנים אווזים בידיהם את ידיו ורגליו של הטלה, יד ורגל באחיזה אחת ויד ורגל באחיזה אחת. ראשו של הטלה לצד דרום ופניו למערב.</p>	<p>עקידת הטלה</p>

^א תמיד ל, רמב"ם שם פ"ו ה"א.
^ב תמיד ל, רמב"ם שם פ"א ה"ט.
^ג תמיד ל, רמב"ם שם פ"א ה"ט.
^ד תמיד ל, רמב"ם שם פ"א ה"ט.
^ה תמיד ל, רמב"ם שם פ"ו ה"א.
^ו תמיד ל, רמב"ם שם פ"ו ה"א.
^ז תמיד ל, רמב"ם שם פ"א ה"א.
^ח תמיד ל, לא, רמב"ם שם פ"א ה"י.

<p>ט השוחט עומד כשאחוריו למזרח ופניו למערב. המקבל עומד בצפון ופניו לדרום.</p>	<p>עמידת השוחט והמקבל</p>
<p>י' בידו של השוחט סכין מכלי השרת וביד המקבל מיזרק מכלי השרת.</p>	<p>הסכין והמיזרק</p>
<p>יא הכוהן המקבל את הדם צריך להחזיק את המיזרק ביד ימינו. יב אסור שתהיה חציצה בין ידו של הכוהן למיזרק.</p>	<p>יד ימין חציצה</p>
<p>יג לפני שחיטת קורבן התמיד, שני הכוהנים שזכו בדישון המזבח הפנימי ובדישון המנורה מוסרים את מפתחות העזרה ללוי כדי שיפתח את השער הגדול שבהיכל.</p>	<p>פתיחת שערי ההיכל</p>
<p>יד כהשוחט שומע את קול השער הגדול שנפתח הוא אווז בידו את הקנה והוושט ומוציאם עם הורידים כנגד אוויר המיזרק כדי שיתקבל הדם במיזרק, מברך "על השחיטה" ושוחט. אחרי השחיטה הכוהן מגביה את הסכין למעלה כדי שלא ירד דם מהסכין לתוך המיזרק, את הדם שעל הסכין מקנח הכוהן בשפת המיזרק מצדו החיצוני.</p>	<p>השחיטה</p>

ט תמיד ל: , עיין בלחם משנה לתמידין ומוספין פ"א ה"י שתמה מדוע השמיט הרמב"ם דין זה.
 י' זבחים צו: , מנחות פב: , רמב"ם מעשה הקורבנות פ"ד ה"ז.
 יא זבחים טו: , כד, רמב"ם ביאת המקדש פ"ה ה"יח.
 יב זבחים כד, רמב"ם שם פ"ה ה"יז.
 יג תמיד פ"ג מ"ז, זבחים נה: בדין קורבן שלמים, הרמב"ם בהלכות מעשה הקורבנות פ"ה ה"ה הביא דין זה רק בקורבן שלמים וכן הוא ברש"י זבחים סא, לדעת התוס' ביומא כט ובמנחות מט הוא הדין בשאר הקורבנות.
 יד זבחים כה, רמב"ם מעשה הקורבנות פ"ד ה"ח.

^{טו}השוחט צריך לשחוט לשם שישה דברים: לשם הזבח, לשם הזוכה, לשם השם, לשם אישים, לשם ריח ולשם ניחוח.

מחשבת
הכוהן

^{טז}הכוהן המקבל את הדם עומד בצפון מול השוחט באלכסון כשאחוריו לצפון ופניו לדרום ומקבל במיזרק שבידו את דם השחיטה, לפני קבלת הדם הכוהן מברך "אשר קדשנו במצוותיו וציוונו על מצות קבלת הדם".

מקבל
הדם

דישון המזבח הפנימי

^אבזמן שהשוחט ומקבל הדם עוסקים בעבודתם, הכוהן שזכה בדישון המזבח הפנימי נכנס להיכל כשבידו כלי קודש מזהב וטני שמו, הטני יכול להכיל כמות של כמים וחצי.
קב = 1,382 סמ"ק.

סדר
הדישון

הכוהן מניח את הטני לפניו על הרצפה וחופן בידיו את האפר והפחם שבמזבח ונותן לתוך הטני.

אחרי שגמר את כל החפינה בידיו, הכוהן מטאטא בכלי את השאריות שנשארו על המזבח ומכניס לטני.
הכוהן משאיר את הטני בהיכל ויוצא.

^{טו} זבחים מו: , רמב"ם שם פ"ד ה"יא, לדעת רש"י פסחים נ ד"ה והכי במאי עסקינן צריך שיאמר בפירוש בפה. לשם אישים הכונה שיחשוב שיקטירו אותו על האש ולא לעשותו צלי לאכילה, לשם ריח הכוונה שיעלה הריח, שלא יחשוב לצלות את האברים מחוץ למערכה ואחר כך להעלות אותם על המערכה כי אז שוב אין בהם ריח, לשם ניחוח הכוונה שיחשוב בשעת העבודה שעושה עבודה זו כדי לעשות נחת רוח לפני הקב"ה שאמר ונעשה רצונו.
^{טז} תמיד ל: לגבי השוחט, עבודת הקורבנות עמי יג.
^א תמיד פ"ג ו-ט, רמב"ם תמידין ומוספין פ"ג ה"ד.

הזלכת זריקת הדם

א אחרי שהכוהן קיבל את הדם במיזרק הוא מוליך את הדם למזבח בידו הימנית. לפני ההולכה הכוהן מברך "על מצוות הולכה". בסיום ההולכה הכוהן נעמד מול קרן מזרחית צפונית של המזבח.

הולכת
הדם

ב לפני הזריקה הכוהן מברך "על מצוות זריקה". הכוהן זורק זריקה אחת על זווית מזרחית צפונית של המזבח מחצי המזבח ולמטה, באופן שהדם יתפשט גם לקרן המזרחית וגם לקרן הצפונית כמיין אות כף סופית. אחרי כן הכוהן הולך לימינו ובא לו לקרן מערבית דרומית וזורק באופן שהדם יתפשט גם לקרן מערבית וגם לקרן דרומית. אם נתן מתנה אחת בלבד, כיפר.

זריקת
הדם

ג את שירי הדם הכוהן שופך על היסוד הדרומי של המזבח.

שירי
הדם

א זבחים לא: -לב, רמב"ם ביאת המקדש פי"ט ה"ו, מעשה הקורבנות פי"ה ה"א, פסולי המוקדשין פי"א ה"כב.

ב זבחים נג, קינים פי"א מ"א, תמיד פי"ד מ"א, רמב"ם מעשה הקורבנות פי"ה ה"ו, מתנה אחת: זבחים לו: רמב"ם פסולי המוקדשין פי"ב ה"א.

ג זבחים נא, רמב"ם מעשה הקורבנות פי"ה ה"ו.

דישון והטבת המנורה

עמידת הכוהן	א אחרי זריקת הדם, הכוהן שזכה בדישון המנורה נכנס להיכל, עולה על המעלות שלפני המנורה וכלי של זהב בידו ושמנו כוז.
דישון המנורה	ב הכוהן מדשן חמש נרות, מכל נר שכבה הכוהן מסיר בצבתות קטנות את הפתילות הישנות ואת השמן הישן, מקנח בספוג את הנר ונותן את הפסולת לתוך הכוז.
הטבת הנרות	ג אחרי דישון הנרות שכבו, הכוהן נותן בכל נר פתילה חדשה וחצי לוג שמן. את הפתילה החדשה הכוהן מדליק מפתילה סמוכה, הכוהן מושך את הפתילה עד שמגיעה לנר דולק הסמוך לה, מדליק את הפתילה ומחזירה.
הפסקה	ד אחרי שהכוהן דישן והטיב חמש נרות הוא מניח את הכוז על המעלה השנייה ויוצא. אחרי המשך עבודות קורבן התמיד שיתבארו בהמשך חוזר הכוהן ומטיב את שני הנרות האחרונים.
הפתילות	ה כל הפתילות שאסור להדליק בהם בשבת אסור להדליק בהם במנורה.

א תמיד פייג מייט, רמב"ם תמידין ומוספין פ"ו ה"א-ג.
ב תמיד פייג מייט, רמב"ם תמידין ומוספין פ"ג ה"יב, טז.
ג תמיד פייג מייט, רמב"ם שם פ"ג ה"יד.
ד תמיד פייג מייט, רמב"ם שם פ"ג ה"טז, פ"ו ה"ג-ד.
ה שבת כא. רמב"ם שם פ"ג ה"טו.

הפשטת הקורבן זניתוחו

הפשטה	^א אחרי שהכוהן הטיב את הנרות מפשיטים את עור הקורבן.
תליה	^ב נוקבים חור ברגל השמאלית למעלה מהברכיים, במקום צומת הגידים, ותולים את הקורבן בנקב זה על אחד העמודים שבבית המטבחים.
הפשטה	^ג מתחילים להפשיט את העור מהרגליים לצד הראש, עד החזה.
חיתוך הראש	^ד כשמגיעים בהפשטת העור לחזה, חותכים את הראש עם העור שעליו ונותנים אותו לכוהן שזכה בו להוליכו למזבח.
חיתוך הרגליים	^ה חותכים את ארבעת הרגליים עד הברך, ונותנים אותם לכוהן שזכה בהם להוליכם למזבח.

^א ויקרא א,ו, משנה זבחים נג,; זבחים קג,; רמב"ם מעשה הקורבנות פ"ה הי"ח, פ"ו ה"א, בהלכות פסולי המוקדשין פי"ט ה"ט פסק הרמב"ם שזבח שהופשט קודם זריקה אינו נפסל, הלכות תמידין ומוספין פ"ו ה"ג.

^ב תמיד פ"ד מ"ב פירוש הרא"ש שם. לדעת המפרש לתמיד, ר"עב ותוספות י"ט שם נקבו נקבים בשתי הרגליים, מהרמב"ם מעשה הקורבנות פ"ו ה"ה מבואר כפירוש הרא"ש שכתב נוקבו בלשון יחיד. מקום הנקב - לדעת הערוך והראב"ד בפירושו לתמיד שם הנקב למעלה מהעקב, ולדעת התפא"י שם הנקב מעל הברכים במקום צומת הגידים.

^ג תמיד פ"ד מ"ב, רמב"ם מעשה הקורבנות פ"ו ה"ה. דרך ההפשט מצד הרגליים לצד הראש יומא כה: ורש"י ד"ה דרך הפשטו.

^ד תמיד פ"ד משנה ב, פירוש הרא"ש שם, רמב"ם מעשה הקורבנות פ"ו ה"ה. משום שהראש הוא הראשון להקטרה לפיכך נאה לחותכו ראשון, המפרש שם.

^ה תמיד פ"ד מ"ב, המפרש שם ד"ה ונתנו, פירוש הרא"ש שם, תפארת ישראל שם, לדעת הראב"ד שם ד"ה חתך את הכרעים, חותכים רק את הכרעים הסמוכות לחזה, הינו של הידיים.

<p>¹ משלימים את הפשטת העור שכנגד החזה, הצוואר, וסוף הרגליים הקדמיות, ומסלקים את העור מהבשר.</p>	<p>הפשטה</p>
<p>² קורעים את הלב ומוציאים את דמו.</p>	<p>לב</p>
<p>³ חותכים את שתי הרגליים הקדמיות עד למעלה מהכתף ונותנים אותם לכווץ שזכה בהם להולכים למזבח.</p>	<p>רגליים קדמיות</p>
<p>⁴ חותכים את הרגל הימנית אחורית עד מקום חיבורה לגוף ושתי ביצים עמה, ונותנים אותה לכווץ שזכה בהולכת הראש.</p>	<p>רגל אחורית</p>
<p>⁵ קורעים את הבטן עד שיתגלו המעיים.</p>	<p>בטן</p>
<p>⁶ נוטלים את הפדר שהוא החלב המכסה את הקרב ונותנים אותו על הראש מלמעלה, על בית השחיטה.</p>	<p>חלב</p>
<p>⁷ נוטלים את הקרביים, ונותנים אותם למי שזכה בהם להדיחם.</p>	<p>קרבים</p>

¹ תמיד פ"ד מ"ב, המפרש שם, הרא"ש שם, רמב"ם מעשה הקורבנות פ"ו ה"ה.

² תמיד פ"ד מ"ב, פירש הרא"ש שם שקריעת הלב נעשית רק אחרי קריעת הבטן, שהרי אי אפשר להוציא את הלב לפני קריעת הבטן. לדעת התפארת ישראל שם תוחבים את היד דרך בית השחיטה עד שמגיעים ללב וקורעים אותו שם, רמב"ם מעשה הקורבנות פ"ו ה"ה.

³ תמיד פ"ד מ"ב, רמב"ם מעשה הקורבנות פ"ו ה"ה, פירש הראב"ד שם שלפי שהידיים סמוכות למקום הלב חותכן אחר קריעת הלב שאין מעבירים על המצוות.

⁴ תמיד פ"ד מ"ב, רמב"ם מעשה הקורבנות פ"ו ה"ה, ועדין הבהמה נשאת תלויה ברגלה השמאלית.

⁵ תמיד פ"ד מ"ב, רמב"ם מעשה הקורבנות פ"ו ה"ה.

⁶ ויקרא א' עין באונקלוס, רשב"ם, אב"ע שם, תמיד פ"ד מ"ב, רמב"ם מעשה הקורבנות פ"ו ה"ה. את החלב שמו על הראש במקום השחיטה כדי לכסות את הלכון מדם השחיטה, ולמדו דין זה בחולין כז. מהפסוק "את ראשו ואת פדרו ועורד". וזהו דרך כבוד של מעלה..

⁷ תמיד פ"ד מ"ב, רמב"ם מעשה הקורבנות פ"ו ה"ה.

פדר	יג נטילת הפדר והקרביים נעשית בלי סכין.
כרס	יד את הכרס לוקחים ללשכת המדיחים, ומדיחים אותו עד שיתנקה היטב.
הדחה	טו את הקרביים מדיחים לפחות שלוש פעמים על שולחנות השיש שבבית המטבחים.
ריאה	טז נוטלים את הסכין ומפרידים את הריאה מהכבד כדי שתישאר הריאה עם הצוואר, והכבד יקרב עם הדופן הימני.
כבד	יז מפרידים את אצבע הכבד מהכבד, ואין מזיזים את הכבד ממקומו.
שומן החזה	יח חותכים את שומן החזה מראשי הצלעות, ונותנים אותו לכוהן שזכה בו.
דופן ימני	יט פונים לדופן הימני וחותכים עד השידרה, בשידרה עצמה לא נוגעים וחותכים עד שמגיעים לשתי צלעות רכות, חותכים את

יג תמיד פ"ד מ"ג, המפרש שם, התפא"י פירש שם כדי שלא יתלכלך הכוהן בזמן נטילת בני המעים.

יד ויקרא א, יג, תמיד פ"ד מ"ב, מידות פ"ה מ"ג: לשכת המדיחין ששם היו מדיחין קרבי הקודשים. ופירש הרא"ש שלא היו רוצים להוציא את כל הפרש בעזרה, לכן הוליכו אותו ללשכת המדיחים. לשכת המדיחין היתה בדרום העזרה בצד מזרח לשער המים, תפארת ישראל, רמב"ם מעשה הקורבנות פ"ו ה"ו.

טו תמיד פ"ד מ"ב, שקלים פ"ו מ"ד, תמיד לא: רמב"ם בה"ב פ"ה הי"ד, רמב"ם מעשה הקורבנות פ"ו ה"ו.

טז תמיד פ"ד מ"ג, רמב"ם מעשה הקורבנות פ"ו ה"ז.

יז תמיד פ"ד מ"ג, והטעם לכך כתב הרא"ש שאצבע הכבד היתה קריבה עם העוקץ והכליות. והראב"ד שם פירש בפירוש הראשון שלא היה מזיז את הריאה, ובפירוש שני כתב שלא היה מזיז את אצבע הכבד וכן פירשו המפרש ורע"ב שם, הרמב"ם בהלכות מעשה הקורבנות פ"ו ה"ז פירש שאין מזיזים את הכבד וכן הוא במאירי שם.

יח מידות פ"ד מ"ג, רא"ש שם, רמב"ם מעשה הקורבנות פ"ו ה"ז.

יט מידות פ"ד מ"ג, רמב"ם מעשה הקורבנות פ"ו ה"ז.

הדופן הימני ונותנים אותו לכוהן שזכה בו יחד עם הכבד התלוי בו.

צואר וצלעות
כ חותכים את הצוואר עם שתי צלעות מהדופן השמאלי ושתי צלעות מהדופן הימני, כשהקנה, הלב והריאה תלויים בו, ונותנים אותו לכוהן שזכה בהולכתו.

צלעות ושדרה
כא פונים לדופן השמאלי ומניחים בו שתי צלעות רכות מלמעלה ושתי צלעות רכות מלמטה, חותכים ונותנים לכוהן שזכה בו כשהשדרה עמו והטחול תלוי בו.

עוקץ
כב חותכים את העוקץ שהוא סוף השדרה הסמוך לאליה ונותנים לכוהן שזכה בו, ועמו האליה, ואצבע הכבד, ושתי הכליות, ושתי הצלעות שמכאן ומכאן.

רגל
כג נוטלים את הרגל השמאלית ונותנים אותה לכוהן שזכה בה.

כ תמיד פ"ד מ"ג, ופרש המפרש שם: שתי צלעות הניח בו כבר כשחתך הדופן הימני, ועכשיו הניח בה שתי צלעות מצד אחר, והן אותן צלעות שהן בדופן אצל החזה, ועדין לא חתך דופן השמאלי. רמב"ם מעשה הקורבנות פ"ו ה"ח.
כא תמיד פ"ד מ"ג, רמב"ם מעשה הקורבנות פ"ו ה"ח.
כב תמיד פ"ד מ"ג, רמב"ם מעשה הקורבנות פ"ו ה"ט. העוקץ - הראב"ד בתמיד לג. כתב שהוא הזנב, והרא"ש שם לא: כתב שהוא סוף השדרה הסמוך לאליה.

הולכת האברים

הולכה	א הולכת האברים לכבש המזבח נעשית רק על ידי כוהנים.
הולכת זר	ב הוליך זר, אין הקורבן נפסל, והאברים עצמם יש אומרים שנפסלו מלהקריב ויש אומרים שלא נפסלו.
חציצה	ג הולכת האברים היא עבודה, ולכן חציצה בין רגלי הכוהנים לריצפת העזרה פוסלת בה.
יד שמאל	ד הולכת האברים כשרה גם ביד שמאל וגם על ידי כלי.
מחשבת פסול	ה חשב הכוהן בשעת ההולכה מחשבת פסול, בין מחשבת שינוי השם, בין מחשבת חוץ למקומו ובין מחשבת חוץ לזמנו, אין המחשבה פוסלת.
הכוהנים המוליכים	ו הולכת האברים נעשית על ידי הכוהנים הזוכים בהגרלה השנייה הנעשית בכל יום.

א ויקרא א יג, פסחים סה; זבחים יד; לה, רמב"ם פסולי המוקדשין פ"א הכ"ב.

ב מל"מ פסוהמ"ק פ"א הכ"ז ע"פ דיוק לשון הרמב"ם שם. לדעת השפת אמת לזבחים יד: נפסלו האברים מלהקריב ולדעת החזו"א זבחים יט ס"ק ל"א לא נפסלו האברים.

ג ערובין קד.

ד זבחים כד: והטעם לכך משום שהולכת האברים אינה מעכבת את הכפרה, רמב"ם מעשה הקורבנות פ"ז ה"א באמורין ועי"ש בכס"מ ובלח"מ, דעה שניה במאירי פסחים סה: ד"ה הולכת, ולדעה הראשונה שם במאירי הולכת האברים דוקא ביד ולא בכלי.

ה רמב"ם פסולי המוקדשין פ"ג ה"ז, והטעם לכך שכל עבודה שהיא לאחר זריקת הדם אינה נפסלת במחשבה.

ו יומא כה, רמב"ם הלכות תמידין ומוספין פ"ד ה"ו.

^א הכוהנים מקבלים את האברים מיד המנתח ומוליכים אותם מבית המטבחים לכבש המזבח.

כוון
ההולכה

^ב שישה כוהנים מוליכים את אברי הקורבן לכבש המזבח.

מספר
הכוהנים

^ב סדר הולכת האברים :

הכוהן הראשון מוליך את הראש ואת הרגל האחורית ימנית ושתי ביצים עמה, הראש ביד ימינו, חוטמו כלפי זרועו וקרניו בין אצבעותיו, בית השחיטה למעלה והפדר עליה. את הרגל הימנית מחזיק הכוהן ביד שמאלו כשהצד החיצון שממנו מפשיטים את העור מונח כלפי חוץ, ומקום החתך כלפי פנים.

הכוהן
הראשון

^ג הכוהן השני מוליך את שתי הרגליים הקדמיות של הקורבן, הרגל הימנית ביד ימינו של הכוהן, והרגל השמאלית בשמאלו של הכוהן, כשהצד החיצון שממנו מפשיטים את העור מונח כלפי חוץ, ומקום החתך כלפי פנים.

הכוהן
השני

^ד הכוהן השלישי מוליך את העוקץ ואת הרגל האחורית שמאלית. העוקץ ביד ימין והאליה תלויה ומשתרבת למטה בין אצבעותיו ואצבע הכבד ושתי הכליות עם העוקץ. את הרגל השמאלית מחזיק הכוהן בשמאלו כשהצד החיצון

הכוהן
השלישי

^א יומא כה. תמיד לא. רמב"ם מעשה הקורבנות פ"ו ה"ד, הלכות תמידין ומוספין פ"ד ה"ו. הטעם לכך שלא העלו את האברים בהולכה אחת למזבח, אלא בתחילה היו מעלים לכבש ואחר כך מעלים אותם למזבח, משום שלא נאמר והקריב הכוהן את הכל המזבחה והקטיר אלא "והקריב... והקטיר המזבחה", אם כן ההקרבה היא לכבש המזבח, קורבן אהרון לתורת כוהנים פרק ז. לדעת הריטב"א ביומא כה. אין מהתורה שתי העלאות, ודין זה הוא רק מדרבנן משום ברוב עם הדרת מלך.

^ב יומא כז. תמיד פ"ד מ"ג, רמב"ם מעשה הקורבנות פ"ו ה"י.

^ט יומא פ"ב מ"ג, תמיד פ"ד מ"ג, רמב"ם מעשה הקורבנות פ"ו הלכות יא-טז, הלכות תמידין ומוספין פ"ו הלכות ג,ה.

שממנו מפשיטים את העור מונח כלפי חוץ, ומקום החתך כלפי פנים.

יב הכוהן הרביעי מוליך את החזה והגרה, החזה בימינו והגרה בשמאלו וצלעותיה בין אצבעותיו. הכוהן הרביעי

יג הכוהן החמישי מוליך את שתי הדפנות, הדופן הימני ביד ימינו של הכוהן, והדופן השמאלי בשמאלו, הצד החיצוני שממנו מפשיטים את העור מונח כלפי חוץ, ומקום החתך כלפי פנים. הכוהן החמישי

יד הכוהן השישי מוליך את הקרביים כשהם נתונים בבזך, שהיא כף גדולה של זהב, ואת ארבעת כרעי הרגליים המונחים על הקרביים. הכוהן השישי

טו הכוהן השביעי מוליך את הסולת למנחת הנסכים. הכוהן השביעי

טז הכוהן השמיני מוליך את מנחת החביתין של הכוהן הגדול. הכוהן השמיני

יז הכוהן התשיעי מוליך את היין לנסך. הכוהן התשיעי

יח הכוהנים המוליכים את אברי התמיד מסדרים אותם על הכבש, מחצי הכבש ולמטה, במערבו. סידור האברים

^י שקלים פ"ח מ"ח, תמיד לא; רמב"ם תמידין ומוספין פ"ו ה"ג.

^ט מולחים את האברים המונחים על הכבש. מולחים את הבשר יפה יפה כמו שמולחים בשר לצלי שמולחים את האבר בכל צדדיו, אם מלח בכל שהוא אפילו בגרגיר מלח אחד, כשר.

מליחה

^פ הקריב בלא מליחה כלל, לוקה, והקורבן כשר.

ללא
מליחה

^{כא} המלח שמולחים בו, משל הציבור.

המלח

תפילת הכוהנים

^א לאחר המליחה הולכים הכוהנים להתפלל בלשכת הגזית. בתפילתם הם אומרים את ברכת אהבת עולם, עשרת הדיברות, שמע, והיה אם שמוע, ויאמר, אמת ויציב, רצה ושים שלום. בשבת מוסיפים ברכה אחת שיאמרו אנשי המשמר היוצא לאנשי המשמר הנכנס מי ששיכן את שמו בבית הזה ישכין ביניכם אהבה, אחווה, שלום ורעות.

תפילת
הכוהנים

^ט תמיד פ"ד מ"ג, ויקרא ב, יג, מנחות כא. רמב"ם תמידין ומוספין פ"ו ה"ג, רמב"ם אסורי מזבח פ"ה ה"א.

^כ רמב"ם הלכות אסורי מזבח פ"ה ה"א-י"ב, כסף משנה שם.

^{כא} מנחות כא; רמב"ם אסורי מזבח פ"ה ה"ג.

^א תמיד פרק ד מ"ג, פרק ה מ"א, ברכות יא: רמב"ם תמידין ומוספין פ"ו ה"ד. נוסח ברכת רצה: רצה ה' אלקינו עבודת עמך ישראל, ואישי ישראל ותפילתם תקבל ברצון, ותהי לרצון תמיד עבודת ישראל עמך, ברוך אתה ה' המקבל עבודת עמו ישראל ברצון. וי"א שמסיים: שאותך לבדך ביראה נעבוד. תפארת ישראל לתמיד פ"ה מ"א. שים שלום: יש מפרשים שהיו קוראים את פסוקי ברכת כוהנים בלי נשיאת כפים ואח"כ שים שלום, תוספות ברכות יא:; ברטנורא לתמיד פ"ה מ"א, ולדעת הרמב"ם אמרו רק שים שלום.

הפיס השלישי

הכרזה א^אהממונה אומר לאנשי בית אב של אותו היום: מי שלא הקטיר קטורת מימיו יבא ויפיס.

ההגרלה ב^אהכוהנים מתקבצים אל הממונה ומגדילים כדרך שנתבאר לעיל. מי שיצא בפיס זה ראשון הוא שזוכה להקטיר את הקטורת.

הפיס הרביעי

הכרזה א^אהממונה מכריז שכל כוהן רשאי להשתתף בהגרלה הרביעית, הזוכה בהגרלה זו מעלה את האברים מהכבש למזבח.

הכוהנים שלא זכו

החלפת הבגדים א^אהכוהנים שלא זכו בשום הגרלה פושטים מעליהם את בגדי הכהונה חוץ מהמכנסיים, וכשלובשים בגדי חול פושטים גם את המכנסיים ומוסרים את הבגדים לידי שמשי המקדש הממונים על הלבשת הכוהנים.

אחסון ב^אהשמיים מחזירים את הבגדים למקום אחסונם.

א^א יומא כו., תמיד פ"ה מ"ב, רמב"ם תמידין ומוספין פ"ד ה"ז.

ב^א יומא כו., תמיד פ"ה מ"ב, רמב"ם שם פ"ד ה"ז.

א^א יומא כו., תוס' שם ד"ה דתנן, תמיד פ"ה מ"ב, רמב"ם תמידין ומוספין פ"ד ה"ח.

א^ב תמיד פ"ה מ"ג, רמב"ם תמידין ומוספין פ"ד ה"ב, כלי המקדש פ"ה ה"ח.

סדר הקטרת הקטורת

- הכלים
א^ההכוהן שזכה בהקטרת הקטורת נוטל כלי מלא קטורת ושמו בזך. הבזך מכוסה בכסוי, את הבזך הכוהן שם בכלי גדול יותר ושמו כף, את הכף מכסים בבגד קטן.
- מלח
ב^ההכוהן אוחז בכף ועולה על המזבח לקרן מערבית דרומית, בקרן זו הוא שם מלח על הקטורת ויורד מהמזבח.
- גחלי אש
ג^ההכוהן שזכה במחתה לוקח מחתה של כסף המכילה ארבעה קבין ועולה לראש המזבח, בראש המזבח הוא נוטל שלשה קבין של גחלי אש מהמערכה השנייה, ויורד. קב = 1382 סמ"ק.
- ערוי הגחלים
ד^ההכוהן מערה את הגחלים ממחתת הכסף למחתה של זהב. מחתת הכסף מכילה ארבעה קבין ומחתת הזהב מכילה שלשה קבין, ולכן לפעמים נתפזרו גחלים על הרצפה. את הגחלים שנתפזרו מטאטים, ובשבת כופים עליהם כלי גדול ששמו פסכתר.
- זריקת המגרפה
ה^ההכוהן שזכה בקטורת והכוהן שזכה במחתה הולכים עד שהם מגיעים לבין האולם והמזבח, כשהם מגיעים נוטל אחד מהכוהנים את המגרפה וזורקה בין האולם והמזבח. כוהן ששומע את קולה יודע שאחיו הכוהנים נכנסים להשתחוות והוא רץ ובא.

^א תמיד פ"ה מ"ד, רמב"ם תמידין ומוספין פ"ג ה"ד.

^ב עבודת הקורבנות סימן עז.

^ג תמיד פ"ה מ"ה, רמב"ם תמידין ומוספין פ"ג ה"ה.

^ד תמיד פ"ה מ"ה, רמב"ם שם פ"ג ה"ה.

^ה תמיד פ"ה מ"ו, תוספות יו"ט שם, רמב"ם שם פ"ו ה"ה.

בן לוי ששומע את קולה יודע שאחיו הלויים נכנסים לשיר והוא רץ ובא, וראש המעמד ששומע את קולה מעמיד את הטמאים בשער המזרח מפני החשד כדי שידעו הכל שעדיין לא הביאו את כפרתם. המגרפה היא כלי מכלי המקדש שכאשר זרקו אותה על הארץ היא השמיעה קול חזק.

^אכששני הכוהנים שזכו בכף הקטורת ובמחתת הגחלים מתחילים לעלות בשתיים עשרה המדרגות שלפני האולם, הכוהן שזכה בדישון המזבח הפנימי נכנס להיכל ונוטל את הטני שבו הדשן של המזבח הפנימי, משתחוה ויוצא.

הוצאת הדשן

^אשני הכוהנים שזכו בכף הקטורת ובמחתת הגחלים נכנסים להיכל.

גחלים על המזבח

הכוהן שזכה במחתה מניח את הגחלים בערמה על גבי המזבח הפנימי, אחר כך הוא מפזר ושוטח אותם על גבי המזבח על ידי שולי המחתה כדי שהקטורת תהיה מונחת יפה על הגחלים ולא תיפול מעליהם, בסיום העבודה הכוהן משתחוה ויוצא.

^ההכוהן שזכה בהקטרת הקטורת נוטל את הבזך המלא קטורת מתוך הכף ונותן אותו לחברו או לקרובו שנכנס אתו להיכל לצורך זה.

הקטורת בידי הכוהן

חברו נותן לתוך חופניו של המקטיר את כל הקטורת שבבזך וגם את הקטורת שנשפכה מהבזך לתוך הכף, משתחוה ויוצא, מכיוון שאסור לשום אדם להיות בהיכל ובין האולם והמזבח בזמן ההקטרה.

^א תמיד פיו מ"א, רמב"ם שם פי"ג ה"ז.

^ב תמיד פיו מ"ב, רמב"ם שם פי"ג ה"ז.

^ה תמיד פיו מ"ג, רמב"ם שם פי"ג ה"ז.

אזהרה
למקטיר

^טמלמדים את המקטיר שיזהר שלא יתחיל לפזר את הקטורת על גבי הגחלים בצד הסמוך אליו כדי שלא תיכווה ידו מהקטורת הבוערת, אלא יתחיל לפזר את הקטורת בצד הרחוק ממנו עד שיגיע לצד שלפניו.

הקטרה

הכוהן מקטיר את הקטורת רק אחרי שהממונה אומר לו הקטר. הכוהן עומד במזרח המזבח ומתחיל לפזר את הקטורת ממערב למזרח.
הכוהן מפזר את הקטורת בנחת כמי שמנפה סולת. כשהבית מתמלא עשן הכוהן משתחוה ויוצא.

בזמן
ההקטרה

^אאחרי שהממונה אומר לכוהן להקטיר כל הכוהנים פורשים מההיכל ומבין האולם למזבח.

הטבת שני הנרות

הטבת
הנרות

^אאחרי הקטרת הקטורת נכנס להיכל הכוהן שזכה בדישון המנורה, הכוהן עולה על המעלות שלפני המנורה ומטיב את שני הנרות.
אם מצאם דולקים מתקן את הנר המערבי, מדשן את הנר המזרחי ומדליקן מהנר המערבי. אם כבה הנר המערבי מדליקן מאש מזבח העולה וממנו מדליקים את שאר הנרות.
בסיום ההדלקה נוטל הכוהן את הכוז מהמעלה השנייה, משתחוה ויוצא.

^ט תמיד פיו מ"ג, רמב"ם שם פ"ג ה"ח.

^י תמיד פיו מ"ג, רמב"ם שם פ"ג ה"ט.

^{יא} תמיד פיו מ"ג, רמב"ם שם פ"ג ה"ט.

^א יומא יד, רמב"ם שם פ"ו ה"ד.

השתחויות

<p>^אאחרי שהכוהנים גמרו את עבודתם השתחוּ ויצאו, באים כל הכוהנים להיכל להשתחוות. אם היה שם כוהן גדול הוא נכנס ראשון להשתחוות ואחריו שאר הכוהנים.</p>	השתחוית הכוהנים
<p>^בכשהכוהן הגדול נכנס להשתחוות שלשה כוהנים אוחזים בו משום כבודו לסייעו ולתמוכו, כוהן אחד אוחז בו ביד ימינו, כוהן אחד ביד שמאלו וכוהן אחד אוחז בשני אבני השוהם שעל כתפות האפוד מאחוריו. כשהסגן שומע את קול הילוכו של הכוהן הגדול, על ידי הפעמונים שבשולי המעיל, כשהוא יוצא מהיכל אחרי ההשתחויה, הוא מגביה לו את הפרוכת שבפתח ההיכל, כשהכוהן הגדול יוצא נכנסים הכוהנים להשתחוות.</p>	השתחוית כוהן גדול
<p>^גאחרי שהכוהנים יצאו מהיכל באים כל הכוהנים שעבדו בהקרבת קורבן התמיד ונעמדים על שתיים עשרה המעלות שלפני האולם. הכוהנים שעבדו בהיכל עומדים בדרום אחיהם הכוהנים וחמשה כלים בידם הטני ביד אחד, הכוז ביד אחד, המחתה ביד אחד, הבוץ ביד אחד וכסויה ביד אחד.</p>	עמידת הכוהנים

^א תמיד פי"ז מ"א, רמב"ם תמידין ומוספין פי"ו ה"ה.
^ב תמיד פי"ז מ"א, רמב"ם כלי המקדש פי"ה ה"יא.
^ג מידות פי"ז ה"ב.

הקטרת האברים על המזבח

הקטרה א^א אחרי הקטרת הקטורת וההשתחויות, כל אחד מהכוהנים שזכו בפיס הרביעי מעלה את אברי קורבן התמיד מהכבש אל המזבח.

הכוהן הראשון הכוהן הראשון נוטל את הראש בימינו, הפדר נתון עליו, ורגל ימין בשמאלו.

זריקה ג^ה הכוהן עולה בכבש עד סמוך למזבח וזורק את הראש והפדר על אמצע המערכה. אחרי כן הכוהן מסיר את גיד הנשה מהרגל ומשליכו על התפוח שבאמצע המזבח. אחרי כן הכוהן זורק את הרגל על האש שעל המערכה. אחרי הזריקה הכוהן חוזר ומסדר את האברים על האש.

הכוהן השני הכוהן השני מעלה מהכבש את שתי הרגליים הקדמיות וזורקן על האש, אחרי כן הכוהן חוזר ומסדר אותם בצורה יפה על האש.

הכוהן השלישי הכוהן השלישי מעלה מהכבש את העוקץ בימינו ואת רגל שמאל בשמאלו, יחד עם האליה, אצבע הכבד ושתי הכליות. הכוהן מסיר את גיד הנשה מהרגל וזורקן על התפוח. את האברים זורק הכוהן על האש, אחרי כן הוא חוזר ומסדר אותם בצורה יפה על האש.

^{א-א} תמיד פ"ה מ"ב, רמב"ם מעשה הקורבנות פ"ו ה"ד, תמידין ומוספין פ"ד ה"ח.

ה'הכוהן הרביעי מעלה את החזה והגרה וזורק אותם על האש, אחרי כן הכוהן חוזר ומסדר אותם בצורה יפה על האש.

הכוהן הרביעי

ה'הכוהן החמישי מעלה את שתי הדפנות, דופן ימין בימינו ודופן שמאל בשמאלו, זורק אותם על האש וחוזר ומסדר אותם בצורה יפה על האש.

הכוהן החמישי

ה'הכוהן השישי מעלה את הקרביים הנתונים בבזך כשהכרעים עליהם מלמעלה, זורק אותם על גבי האש וחוזר ומסדר אותם בצורה יפה על האש.

הכוהן השישי

הקטרת כוהן גדול

א'אם הכוהן הגדול רוצה להקריב הוא עולה בכבש כשהסגן לימינו, כשהוא מגיע למחצית הכבש הסגן אוחז בימינו ועוזר לו לעלות לראש הכבש.

עלייה בכבש

ב'הכוהן הראשון שזכה בפיס להעלות את האברים למזבח מושיט לכוהן את האברים שבידו, הכוהן סומך עליהם וזורק אותם על האש.

זריקת האברים

הכוהן השני שזכה בהעלאת האברים מוסר את האברים שבידו לכוהן הראשון, והוא מוסר אותם לכוהן הגדול, וכן עושים כל שאר הכוהנים שזכו בהעלאת האברים.

א' תמיד פ"ז מ"ג, רמב"ם כלי המקדש פ"ה ה"יג-יד.

ג' אם הכוהן הגדול רצה לסמוך בלבד על האבריים הרי הוא סומך ואחרים זורקים.

סמיכה

ברכת הכוהנים

א' אחרי שהכוהנים גמרו להקטיר את האבריים הם יורדים ועומדים על מעלות האולם לשמאל הכוהנים שזכו בעבודות הפנים.

עמידת הכוהנים

ב' הכוהנים העומדים על מעלות האולם, לפני שהם מברכים ברכת כוהנים הם מתפללים שתתקבל ברכתם ושתהיה לרצון, וכך הוא נוסח תפילתם: "יהי רצון מלפניך ה' אלקינו שתהיה ברכה זו שצוינתנו לברך את עמך ישראל ברכה שלמה, ואל יהי בה מכשול ועוון מעתה ועד עולם".

תפילת הכוהנים

ג' הכוהנים מגביהים את ידיהם למעלה מראשיהם ואצבעותיהן פשוטות חוץ מכוהן גדול שאינו מגביה את ידיו למעלה מהציץ.

הגבהת הידיים

ד' הכוהנים מברכים "אשר קידשנו בקדושתו של אהרון וצונו לברך את עמו ישראל באהבה", אחרי הברכה מחזירים

ברכת הכוהנים

א' רמב"ם תמידין ומוספין פ"ו ה"ה, לחם משנה שם.

ב' רמב"ם נשיאת כפים פ"ד ה"ב.

ג' רמב"ם שם פ"ד ה"ט.

ד' רמב"ם שם פ"ד ה"ט, י"ב.

הכוהנים את פניהם דרך ימין כלפי העם ומברכים ברכת כוהנים.
אחד מקריא אותם מילה מילה עד שישלימו את שלושת הפסוקים.
אין העם עונים אמן אחרי כל פסוק אלא כשהכוהנים מסיימים את כל שלושת הפסוקים כל העם עונים: "ברוך ה' אלקים אלקי ישראל מן העולם ועד העולם".

ה"בסיום הברכה מחזירים הכוהנים את פניהם מהציבור, מורידים את ידיהם ואומרים: עשינו מה שגזרת עלינו, עשה עמנו מה שהבטחתנו, השקיפה ממעון קודשך מן השמים וברך את עמך את ישראל.

סיום
הברכה

הקרבת מנחת נסכים

אחרי ברכת כוהנים הכוהן שזכה להקריב את מנחת הנסכים מעלה את המנחה למזבח. למנחת נסכים מביאים עשרון סולת ושלשה לוגין שמן. עישרון = 2,488 סמ"ק, לוג = 345.6 סמ"ק.

נותנים קצת מהשמן בכלי, על השמן שמים את הסולת, על הסולת יוצקים שמן וכוללים את הסולת עם השמן, אחרי הבלילה נותנים את המנחה בכלי שרת ויוצקים עליה את שארית השמן.

הכנת
המנחה

א רמב"ם מעשה הקורבנות פ"ג ה"ה.
ב רמב"ם שם פ"ב ה"א.

^בהכוהן עולה עם המנחה למזבח ומקיף את המזבח מימינו שהוא מזרח המזבח עד שהוא מגיע לקרן מערבית דרומית של המזבח.

העלאת
המנחה

^גבקרן דרומית מערבית הכוהן מולח את המנחה ומשליכה על האש.

מליחה
והקטרה

הקרבת החביתין

^אאחרי שהכוהן שהעלה את מנחת הנסכים יורד מהמזבח עולה למזבח הכוהן שזכה במנחת החביתין.
הכוהן נוטל מהכבש את מנחת החביתין, עולה למזבח, ומקיף מימינו שהוא מצדו המזרחי של המזבח עד שהוא מגיע לקרן מערבית דרומית של המזבח.

העלאת
המנחה

^בבקרן דרומית מערבית הכוהן מולח את המנחה ומגישה כנגד חודה של קרן דרומית מערבית של המזבח ומשליכה על האש.

מליחה
והקטרה

^{א-ב} רמב"ם מעשה הקורבנות פ"יב ה"ו, ט, פ"יג ה"א-ד, יב
^א רמב"ם תמידין ומוספין פ"ו ה"ה.
^ב רמב"ם שם פ"ו ה"ו.

ניסוך היין

<p>^אאחרי הקרבת מנחת חביתין מנסכים את היין. הכוהן שזכה בניסוך היין לוקח כלי שבו שלשה לוגין של יין ועולה למזבח, בסוף הכבש הכוהן פונה לצד שמאל ומגיע לקרן מערבית דרומית.</p>	העלאה למזבח
<p>^בשני כוהנים עומדים על שולחן החלבים העומד במערבו של הכבש ושתי חצוצרות של כסף בידם, והם תוקעים מריעים ותוקעים.</p>	התקיעה
<p>^גאחרי התקיעה באים שני הכוהנים אל הממונה על הצלצל והם נעמדים אחד מימינו ואחד משמאלו.</p>	הממונה
<p>^דכשהכוהן המנסך מתכופף כדי לנסך את היין שבידו הסגן מניף בסודרים שבידו, הכוהן הממונה על הצלצל מקיש בצלצל שבידו והכוהנים תוקעים בחצוצרות.</p>	הניסוך
<p>^ההלויים פותחים בשיר ואומרים שיר של יום. שיר של יום מחולק לשלשה פרקים, כשהגיעו לפרק הכוהנים תוקעים תקיעה תרועה ותקיעה. בשעת התקיעה כל העם הנמצא בעזרה משתחוה בפשוט ידיים ורגליים.</p>	שיר של יום

^ג רמב"ם שם פ"ו הי"ו.

^ד רמב"ם שם פ"ו הי"ז.

^ה רמב"ם שם פ"ו הי"ז.

^א תמיד פ"ז מ"ד, רמב"ם שם פ"ו הי"ט.

שיר של ניסוך היין

שיר של
יום

א. השיר שהלויים אומרים בכל יום:
ביום ראשון: "לה' הארץ ומלוואה" (תהילים כד).
ביום שני: "גדול ה' ומהולל מאד" (תהילים מח).
ביום שלישי: "אלקים ניצב בעדת אל" (תהילים פב).
ביום רביעי: "אל נקמות ה'" (תהילים צד).
ביום חמישי: "הרנינו לאלקים עוזנו" (תהילים פא).
ביום שישי: "ה' מלך גאות לבש" (תהילים צג).
בשבת: "מזמור שיר ליום השבת" (תהילים צב).
במוספי שבת: קוראים פרשת האזינו כשהיא מחולקת לשישה פרקים, בכל שבת קוראים פרק אחד, אחרי שש שבתות חוזרים להתחלה.

- הפרקים הם: א. האזינו
ב. זכור ימות עולם
ג. ירכבהו על במותי ארץ
ד. וירא ה' וינאץ.
ה. לו חכמו.
ו. כי אשא
במנחה של שבת: אז ישיר ומי כמוך (שמות טו).
במוסף של ראש השנה: הרנינו לאלקים עוזנו (תהילים פא).
אם חל ביום חמישי: הסירותי מסבל שכמו (תהילים פא ז).
במנחה של ראש השנה: קול ה' יחיל מדבר (תהילים כט ח).

קורבן תמיד של בין הערביים

^אתחילת זמן שחיטת תמיד של בין הערביים משעה שש וחצי, בכל יום מאחרים את זמן השחיטה לשעה שמונה וחצי ואת ההקרבה לשעה תשע וחצי.

זמן
השחיטה

^בערב פסח שחל ביום חול או בשבת שוחטים את התמיד בשעה שבע וחצי ומקריבים אותו בשעה שמונה וחצי, ערב פסח שחל ביום שישי שוחטים את התמיד בשעה שש וחצי ומקריבים אותו בשעה שבע וחצי.

ערב
פסח

^גסוף זמן שחיטת התמיד וזריקת דמו בשקיעת החמה.

סוף
הזמן

^דכשיגיע זמן השחיטה אומר הממונה לכוהנים שזכו בפיס בתמיד של שחר להביא טלה מבוקר מלשכת הטלאים. לא היה פיס מיוחד לעבודות תמיד של בין הערביים, אלא כל כוהן שזכה בשחרית בפיס באיזו שהיא עבודה עשה עבודה זו גם בתמיד של בין הערביים.

הממונה

^המביאים כבש מבוקר מלשכת הטלאים, מבקרים אותו פעם נוספת ממום ומשקים אותו מים.

בדיקת
הכבש

^ואוחרים את הכבש ראשו לדרום ופניו למערב על קרן מזרחית צפונית תחת הטבעת השנייה.

עמידת
הכבש

^א פסחים נח, רמב"ם תמידין ומוספין פ"א ה"ג.

^ב פסחים נח, רמב"ם שם פ"א ה"ה.

^ג מנחות כ, זבחים נו, רמב"ם מעשה הקורבנות פ"ד ה"א, פסולי המוקדשין פ"ב ה"ז.

^ד תמיד ל-ל, רמב"ם שם פ"א ה"ט.

^ה תמיד ל, רמב"ם שם פ"א ה"יא.

^ו רמב"ם שם פ"ח ה"י.

המשך עבודת הקרבת קורבן תמיד של בין הערביים כעבודת
קורבן תמיד של שחר.

לע"נ

שרה פלהיימר בת ר' ישראל לבית פוטר
עלתה השמימה טהורה וזכה אחרי ייסורים קשים
אותם קיבלה באהבה ובאמונה
ל' תשרי התש"ס
תנצב"ה